

AfD nu ook in West-Duitsland gevestigd

Deelstaatverkiezingen Beieren en Hessen

[Achtergrond](#) - 9 oktober 2023 - Auteur: Marja Verburg

In Beieren en Hessen zijn de christendemocraten bij de deelstaatverkiezingen zondag de grootste geworden. De extreem-rechtse AfD blijkt inmiddels ook in West-Duitsland een stabiele positie in het politieke landschap te hebben verworven. De SPD en de FDP moesten flinke verliezen incasseren. Dat heeft consequenties voor de bondsregering in Berlijn, waar de toch al moeizame samenwerking tussen de coalitiepartners er niet makkelijker op wordt.

In Hessen haalde de CDU van minister-president Boris Rhein een grote overwinning en kwam volgens de [voorlopige uitslag](#) uit op 34,6 procent. De AfD werd de tweede partij met 18,4 procent, gevolgd door de SPD (15,1 procent), de Groenen (14,8 procent) en de FDP, die op het nippertje de kiesdrempel van 5 procent haalde. Die Linke en de Freie Wähler lukte dat in Hessen niet.

In Beieren werd de CSU, de Beierse zusterpartij van de CDU, zondag met 37 procent de grootste. Spannend was wie na de partij van minister-president Markus Söder de tweede zou worden: de Groenen, de Freie Wähler en de AfD voerden een nek-aan-nek-race. Volgens de [voorlopige uitslag](#) zijn de regionale, rechts-populistische Freie Wähler met 15,8 procent de tweede partij, de AfD met 14,6 de derde, direct gevolgd door de Groenen met 14,4 procent. De SPD haalde met 8,4 procent een van haar slechtste resultaten ooit en de FDP kwam niet voorbij de kiesdrempel van 5 procent en vliegt daarmee uit het Beierse deelstaatsparlement.

Ruk naar rechts

De verkiezingen in beide deelstaten - met bijna 14 miljoen kiezers goed voor ruim 20 procent van de Duitse stemgerechtigden - gelden ook als een graadmeter voor de landelijke politiek. Ze laten met de winst van de AfD en in Beieren ook van de Freie Wähler een ruk naar rechts zien. De [AfD](#) is een extreem-rechtse partij die in de gaten wordt gehouden door de binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz. Andere politieke partijen in Duitsland werken niet met haar samen. Maar naar verwachting is ze straks zowel in Hessen als in Beieren - waar de CSU en de FW hun coalitie willen voortzetten - de grootste oppositiepartij.

Naar verwachting is de AfD straks zowel in Hessen als in Beieren de grootste oppositiepartij

De afgelopen jaren is de AfD steeds verder geradicaliseerd. AfD'ers propageren vreemdelingenhaat en anti-democratische standpunten. Ze hangen een 'völkisch' nationalisme aan en willen moslims en politiek andersdenkenden buitensluiten, [constateerde de Verfassungsschutz](#) meermaals. Ook zeggen ze dat de 'politieke elite' in Duitsland erop uit is het Duitse volk door 'omvolking' ten onder te laten gaan. Ze willen [van de EU af](#) en richten zich onder meer op Rusland.

Lang werd de AfD vooral als een Oost-Duits 'probleem' gezien. In de meeste [Oost-Duitse deelstaten](#) is ze de tweede partij en in de [peilingen](#) is ze daar nu zelfs in veel gevallen de grootste. Veel Oost-Duitsers die op de AfD stemmen, voelen zich door de andere partijen niet vertegenwoordigd. De extreem-rechtse standpunten vormden geen belemmering om de partij te kiezen. Dat was in West-Duitsland tot voor kort wel zo, maar ook daar stemmen nu steeds meer mensen op de AfD.

Kiezers in [Beieren](#) en [Hessen](#) geven bijvoorbeeld aan dat ze op de AfD stemmen omdat die beter dan andere partijen begrijpt dat mensen zich niet veilig voelen. Ook willen ze dat de partij voor een verandering in het Duitse asielbeleid zorgt. Voor veel AfD-stemmers in beide deelstaten is de keuze een proteststem, maar een groeiend deel kent de partij ook competenties toe op het gebied van onder meer asielbeleid en criminaliteitsbestrijding.

Profileringsdrang

Dat de SPD, de FDP en ook de Groenen in beide deelstaten hebben verloren, is voor een groot deel te wijten aan de regeringscoalitie in Berlijn. Het afgelopen jaar hebben de drie partijen in het kabinet van kanselier Scholz vooral veel ruzie gemaakt. Uit een [recente peiling](#) blijkt dat kiezers nog maar weinig vertrouwen hebben in de zogenoemde *Ampelkoalition*, de stoplichtcoalitie (naar de partijkleuren rood, geel en groen): die haalt haar slechtste score sinds haar aantreden.

De uitslagen in Beieren en Hessen beloven voor de verdere samenwerking in het kabinet-Scholz niet veel goeds

De uitslagen in Beieren en Hessen beloven voor de verdere samenwerking in het kabinet-Scholz niet veel goeds. De FDP reageerde op eerdere verliezen in andere deelstaten met een profileringsdrang in de bondsregering. Ze rebelleerden zelfs tegen het eigen afgesproken kabinetsbeleid, zoals bij de [sluiting van de kerncentrales](#) en bij de [omstreden verwarmingswet](#). Ook de SPD heeft wonden te likken en zal beter willen scoren in Berlijn. De Groenen kregen tegenwind te

verwerken in Beieren, [waar kiezers aangaven](#) dat de partij met haar klimaatbeleid te veel wil voorschrijven hoe mensen moeten leven.

Asielbeleid

Zowel in Hessen als in Beieren gaven veel kiezers aan migratie en het asielbeleid als belangrijkste verkiezingsthema's te zien. Ook dat is een onderwerp waar het kabinet-Scholz mee worstelt. Het aantal asielzoekers in Duitsland is het afgelopen jaar [flink toegenomen](#).

De CDU zet de bondsregering al langer onder druk een strenger asielbeleid te voeren. De FDP doet dat binnen de regering. FDP-leider [Christian Lindner eiste vandaag](#) als reactie op de verkiezingen in Beieren en Hessen een 'Asylwende', een ommekeer in het Duitse asielbeleid. Scholz kondigde eind september al [strengere maatregelen](#) aan om illegale migratie te voorkomen.

Onder het strengere asielbeleid vallen ook [omstreden tijdelijke controles](#) aan de grenzen met Polen en Tsjechië. Die zijn de verantwoordelijkheid van minister van Binnenlandse Zaken Nancy Faeser - maar juist zij is momenteel de meest aangeslagen minister in Scholz' kabinet. Faeser was SPD-lijsttrekker bij de verkiezingen in Hessen, waar ze hoopte minister-president te kunnen worden. Het verlies van de SPD in Hessen heeft niet alleen die hoop doen vervliegen, maar tast ook haar positie als minister in Berlijn aan. Duitse media hebben er hun twijfels over of ze wel kan aanblijven. Dat zal de stabiliteit van de *Ampel* nog verder ondermijnen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/56823/afd-nu-ook-in-west-duitsland-gevestigd>